

ENCARNA ROCA I TRIAS

Presentada per Josep M. Puig i Salellas

En nom de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, em plau presentar la candidatura de la doctora Encarna Roca i Trias. Encarna Roca nasqué a Barcelona l'any 1944. Es va llicencià en dret a la Universitat de Barcelona el 1966. Va fer el doctorat a la Universitat Autònoma de Barcelona 1972 i esdevingué catedràtica de dret civil a la Universitat de Barcelona el 1979. Actualment continua encara en aquesta càtedra, des de la qual ha dirigit sis tesis doctorals.

Encarna Roca és fonamentalment una especialista en el dret civil al nostre país. El seu segon nivell d'especialització és el dret de família, també en molts aspectes el dret de la persona, circumstància que l'ha portada, en el marc del dret constitucional, a entrar decididament en estudis que fan referència al dret de la persona i al dret de la família en l'àmbit de la Constitució espanyola.

Cal subratllar, en primer lloc, la importància de la tasca de la doctora Encarna Roca en la Càtedra Duran i Bas de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona, particularment els anys setanta. La doctora Roca encara no era aleshores catedràtica. Es tractava d'un marc d'un gran interès, des d'un punt de vista general, en el qual coincidien juristes teòrics —com la mateixa doctora Roca— i juristes pràctics. S'hi produïa, per tant, un intercanvi d'idees que era altament positiu i, com a conseqüència d'aquelles reunions —que es produïen quizenalment—, van sorgir una sèrie de publicacions que van ser molt importants per a preparar la futura tasca legislativa del Parlament de Catalunya, un cop obtinguda la democràcia. L'any 1960 s'havia promulgat la compilació del dret civil de Catalunya i calia estudiar-la en profunditat a fi de fer la tasca de preparació que després podria ser útil per a les lleis que tots esperàvem que podríem dur a terme. He de posar de manifest la importància de l'actuació de la doctora Roca juntament amb un col·laborador que després esdevindria assidu, el doctor Puig Ferriol, actualment magistrat del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, com a impulsors de totes les tasques que es van realitzar en aquesta Càtedra, de les quals en subratllaria tres. D'una banda, l'estudi del dret civil català en la jurisprudència, un estudi que no s'havia fet de totes les sentències del Tribunal Suprem relatives a Catalunya, que té un total d'onze volums i es publicaren entre l'any 1973 i l'any 1981. Evidentment, els estudis no només són de la doctora Roca, encara que alguns sí que són exclusivament seus, però ella i el doctor Puig Ferriol en van ser els impulsors. En segon lloc, els estudis sobre la dona catalana l'any 1971. Catalunya va ser pionera en la supressió de la llicència marital; el

dret comú va tardar a rebre aquesta situació de la dona. En aquell moment la Càtedra Duran i Bas va entendre que era important dur a terme aquests estudis per a facilitar-ne la recepció, perquè hi havia certes reticències des del dret civil i la jursiprudència respecte a aquesta nova situació de la dona, que hom considerava de caràcter general i no només reduït a l'administració dels béns que aleshores se'n deia «parafernals», com algú pretenia. I, en tercer lloc, l'estudi sobre la legítima catalana, que es publicà l'any 1975. La naturalesa jurídica de la legítima és una qüestió que els juristes, que som tan amants de perdre el temps en coses inútils, hem discutit a bastament. Evidentment, els nostres juristes clàssics no se n'havien preocupat mai, perquè això no té el menor interès, però hi va haver una època en aquest país en què això va estar molt de moda. Al final, doncs, el nostre Codi de successions ha rebut la bona tesi de reduir la legítima a un simple dret de crèdit. El fet és que en un moment determinat aquesta va ser una qüestió polèmica, i la doctora Encarna Roca va fer la seva tesi doctoral precisament sobre la *Natura i contingut de la legítima en el dret civil de Catalunya*, amb la qual el dia 2 de maig de 1973 obtingué el segon premi Antoni M. Borrell i Solé i, com a conseqüència, l'any 1975 la tesi doctoral de la doctora Roca fou editada per l'Institut. Té altres premis d'aquesta fase de formació, d'introducció com a autora ja important, en el nostre dret civil. Citaré el Premi Duran i Bas, atorgat pel Col·legi d'Advocats de Barcelona l'any 1975.

Participà en una sèrie d'obres de caràcter col·lectiu. Jo en citaré només dues que em sembla que són particularment interessants. Una són els comentaris que va fer un equip dirigit pel professor Albaladejo al Codi civil i a les compilacions forals. Aquí la doctora Roca té un paper destacat en els volums 28, 29 i 30. També participà en els *Comentaris a l'Estatut d'autonomia de Catalunya*, una publicació en tres volums endegada per l'Institut d'Estudis Autònomic, sota la presidència del malaguanyat Josep M. Vilaseca i Marcet, juntament amb les facultats de dret de la Universitat de Barcelona i de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Però jo crec que l'aspecte més important de la tasca investigadora de la doctora Roca és, també en col·laboració amb Lluís Puig Ferriol, la publicació de dues obres que són fonamentals avui dia en l'estudi del nostre dret. Una és *Fonaments del dret civil de Catalunya*, una obra en sis volums que té una transcendència gran. Aquest país no ha tingut, en general, autors que hagin volgut dedicar-se a fer una obra compendiosa, si prescindim del fet que al segle passat Brocà publicà els seus *Comentaris*; en aquest segle ens trobem que tenim només un petit manual de dret català que va publicar el 1906 un notari reu-

senc: els estudis que fa Pelliforgues sota el títol de *Código civil de Cataluña*, l'any 1916, és una obra molt tributària del Codi civil en la seva sistematització. L'obra —aquesta sí, important— de Borrell i Soler, *Dret civil vigent a Catalunya*, que es publicà en una primera edició abans de la Guerra Civil i una segona després de la Guerra Civil, per tant, és dels anys quaranta. D'aleshores ençà no hi havia hagut cap obra de caràcter general. Això era particularment greu perquè, com vostès saben, el dret d'aquest país és compilat de l'any 1960 i totes aquestes obres feien referència a una situació diferent a l'actual, a una situació presidida pel dret romà i en canvi, la compilació havia establert un nou panorama. D'altra banda, vingué després l'autonomia i la possibilitat que el Parlament de Catalunya dictés ja normes amb rang de llei civil, perquè l'article 9.3 reconeix la competència exclusiva en la matèria. En aquest marc cal situar l'obra d'Encarna Roca i de Lluís Puig Ferriol, aquests *Fonaments del dret civil de Catalunya*, que és una obra cabdal i que ha facilitat enormement l'aplicació del dret català correcte per la jurisprudència, sobretot en un àmbit com el de la judicatura, en el qual la participació catalana és bastant descriptible. Aquesta obra merescué el Premi Miquel Casals l'any 1985, atorgat per la Fundació Congrés de Cultura Catalana. En un camp més reduït, però molt interessant també, Encarna Roca i Lluís Puig Ferriol han publicat *Les institucions de dret civil a Catalunya* en dos volums, que ha tingut un gran èxit i l'any 1993 ha assolit ja la seva quarta edició.

A part d'això, jo no els cansaré amb la nòmina dels articles, de les col·laboracions, les conferències, les participacions a congressos. Encarna Roca és una persona molt activa, d'un gran dinamisme, escriu bastant i és molt participativa.

Sí que voldria remarcar, però, una altra activitat de la doctora Roca, molt interessant també, referida a la promoció de l'estudi del dret civil. Són unes jornades que se celebren cada dos anys a Tossa, Jornades de Dret Català, que van començar com unes jornades de dret civil, han anat evolucionant i avui ja són unes jornades que afecten en general tot el dret de Catalunya, perquè avui en dia, naturalment, amb l'autonomia, tenim ja un dret públic català propi. La doctora Roca té un paper decisiu en l'organització de les jornades, encara que actualment, per la nova divisió universitària de Catalunya, aquestes jornades són ara a cura de la Universitat de Girona. De totes maneres, els diré que en aquestes jornades es van debatre temes importants que després van ser determinants a l'hora d'establir les lleis del Parlament de Catalunya que feien referència a la regulació del dret de família i, molt particularment, a la Llei de successió intestada, que després ha passat, com és natural, a l'actual Codi de successions.

Pel que fa a càrrecs i circumstàncies destacades en el món del dret, la doctora Roca va ser secretària de la Facultat de Dret. Durant l'època del rector Bricall, va ser vicerectora i secretària general de la Universitat de Barcelona. És membre de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya des de l'any 1980. És membre de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat de Catalunya, com si diguéssim el Consell d'Estat de Catalunya, des de l'any 1983, i és membre de la Comissió General de Codificació de l'Estat espanyol; naturalment, no tenim a Catalunya, en l'actual estructura del Departament de Justícia, un ens paral·lel, la qual cosa fa que la col·laboració en la creació legislativa sigui una col·laboració més personal, i cal dir que aquí també la doctora Roca ha tingut una participació molt important. Jo citaria especialment la seva participació en l'elaboració de la constitucionalització de la compilació, publicada pel Parlament l'any 1984; en segon terme, la seva participació en la redacció del que ja és avui el nostre Codi de successions, i durant l'època de l'anterior conseller —la qüestió actualment està en suspens—, havia tingut una participació molt destacada en la ponència que està treballant sobre el futur Codi de família. Ha participat en activitats en universitats estrangeres, concretament a Itàlia, i actualment és a Oxford en el Center for Social Legal Studies. D'altra banda, la doctora Roca és membre de redacció de tres revistes: *Revista Jurídica de Catalunya*, *Derecho civil y Constitución* i *Derecho y fenómeno humano*.

La doctora Roca és una persona d'una gran activitat, és prou coneguda en la nostra societat, i és una persona molt extravertida i molt interessant des d'un punt de vista jurídic. Seria una bona cosa per a l'Institut que ella pogués entrar a formar part de la Secció de Filosofia i Ciències Socials. Aquesta és la finalitat de la meva dissertació i m'agradaria que els hagués convençut.

JOSEP M. TERRICABRAS I NOGUERAS

Presentat per Eusebi Colomer i Pons (text llegit per Pere Lluís i Font)

M'ha estat encomanada la tasca honrosa de presentar a aquest Ple de l'Institut el candidat triat per la Secció de Filosofia i Ciències Socials per a ocupar una vacant, oberta pel meu pas a la condició d'emèrit, en l'àrea de filosofia. Ho faig de molt bon grat, no solament perquè ell és un gironí d'elecció, amb el qual mantinc des de fa força anys una bona relació de coneixença i d'amistat, sinó també i sobretot perquè considero —i així ho ha considerat també la nostra Secció—